

Asia: VN/34059/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto Opetus- ja kulttuuriministeriölle 22.6.2022 luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus toteaa, että hallituksen esityksessä mainitut tavoitteet ja toimenpiteet oppivelvollisuusikäisten koulutukseen ovat pääsääntöisesti kannatettavia, esimerkiksi perusrahoituksen prosenttiosuuden nostaminen 70 prosentista 80 prosenttiin.

Ehdotuksilla on kuitenkin joko suoria tai välillisiä seurausvaikutuksia myös työikäisen, yli 20-vuotiaiden, väestön koulutusmahdollisuuksiin ja jatkuvaan oppimiseen. Näitä ei ehdotuksen perusteluissa tai vaikutusten arvioinnissa riittävästi analysoida ja perustella. Jatkuvan oppimisen osuus ehdotuksissa on kapea. Ehdotus painottuu nykyisen rahoitusmallin säilyttämiseen, ei jatkuvan oppimisen kehittämiseen.

Kirkkohallitus toteaa, että hallituksen esityksessä korostuu johdonmukaisesti tavoite siitä, että vuoteen 2023 mennessä puolet nuorista ikäluokista suorittaa korkeakoulututkinnon. Sen varjoon jää asian toinen puoli eli että iso osa nuorista ikäluokista sekä muista työikäisistä suorittaa ammatillisen koulutuksen tutkinnon ja työllistyy suoraan työelämäänsä. Osa heistä myös jatkaa työuran aikana opintojaan toisella asteella (perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinto).

Oppivelvollisuuskoulutukseen ehdotetut muutokset

Oppivelvollisuuskoulutuksen rahoituksen muutosehdotukset ammatillisen koulutuksen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitukseen ovat kannatettavia. Ne mahdollistavat koko oppivelvollisuusikäluokan koulutuksen nykyistä varmemmin.

Toisen asteen ammatillisen tutkinnon tai ylioppilastutkinnon suorittaminen on nuorelle tärkeää. Se varmistaa nuoren työllistymistä tai jatko-opintoihin siirtymistä. Se on tärkeää myös yksilön kypsymisen ja kehittymisen näkökulmasta. Se osoittaa nuorelle itselleen sekä työnantajalle kykyä pitkäkestoiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien hallintaan, jotka ovat myös korkeakouluopintovalmiuksien kannalta ensiarvioisen tärkeitä. 80 %:n perusrahoitus turvaa opiskelijoille tutkinnon loppuun suorittamisen paremmin kuin 70 %:n perusrahoitusosuus. Esimerkiksi oppivelvollisuuskouluksessa riittävä opintojen ohjaus sekä laaja-alainen kasvatuksellinen tehtävä vaativat resurssointia.

Ammatillisen perustutkinnon yksilöllinen laajentamismahdollisuus

Mahdollisuus yksilöllisesti laajentaa ammatillista perustutkintoa 30 osaamispisteellä on periaatteena kannatettava. Samoin se, että laajentavia opintoja ei voi tunnustaa, jotta aito osaamisen laajentaminen toteutuu. Tämä mahdollisuus on tärkeä paitsi ammatillisen osaamisen, myös jatko-opiskelun näkökulmasta. Jos opiskelija käyttää kaikki mahdollisuudet liittämään lukio-opintoja tai korkeakoulujen väylä- tai avoimen korkeakoulun opintoja henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan, niiden laajuus voi kasvaa maksimissaan jopa 60-75 osaamispisteeseen.

Kaksoistutkinto

Ehdotukset kaksoistutkinnosta vakiinnuttavat nykykäytäntöä, mutta eivät riittävästi selkeytä tai kehitä sitä. Vastuu järjestämisestä on edelleen ammatillisen koulutuksen järjestäjällä. Jos kaksoistutkinnosta tulee yhteishaussa oma hakukohde, se vetoaa niihin, jotka toivovat lisää aikaa miettiäkseen opiskelu- ja uravalintaa. Näin kaksoistutkinnosta tulee oletettavasti nykyistä suositumpi, minkä vuoksi koulutukseen voi hakeutua myös niitä, joilla ei ole realistista kuvaa kaksoistutkinnon vaativuudesta. Erityisesti nyt, kun ylioppilastutkinnon aineiden vähimmäismäärä kasvaa viiteen. Ehdotuksen mukainen kaksoistutkinto voi yleistyessään aiheuttaa tilanteen, jossa kaksoistutkinnon suorittajan ammatillisen osaamisen taso ja/tai ylioppilastutkinnon arvosanat jäävät heikoiksi. Tämä ei lisäisi työllistymismahdollisuuksia eikä jatko-opintomahdollisuuksia korkeakouluihin, ainakaan todistusvalinnassa.

Jatkuvaan oppimiseen ehdotetut muutokset

Jatkuvaan oppimiseen ehdotetut muutokset edellyttävät lisäharkintaa. On vaikeaa ennakoida, mikä on jatkuvan oppimisen määrällinen koulutustarve toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa sen jälkeen, kun oppivelvollisuusikäisten koulutus on vakiintunut. Tutkinnon osan tai osien suorittaminen on muodostunut jatkuvan oppimisen keskeiseksi muodoksi ammattireformin jälkeen. Ehdotuksessa ei riittävästi analysoida nykytilannetta eikä sitä, vakiintuuko tutkinnon osien suorittaminen pysyvästi työuran aikaisen osaamisen kehittämisen päätäväksi toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Pelkästään tutkinnon osien suorittaminen ei kaikilla aloilla takaa pysyvää työllistymistä tai riittävää osaamisen kehittymistä. Perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaminen on jatkossakin tärkeää alanvaihtajille tai vielä lähivuosina kokonaan vailla tutkintoa oleville työkäisille aikuisille. Jatkuva oppiminen edellyttää myös esimerkiksi riittäviä opintojen ohjauksen resursseja. Nämä tekijät tulisi ottaa huomioon jatkuvan oppimisen rahoitusmallia kehitettäessä.

Lukiokoulutuksen kehittäminen

Hallituksen esitys painottuu oppivelvollisuusikäisten koulutuksen kehittämisessä yksipuolisesti ammatilliseen koulutukseen. Lukiokoulutuksen rahoitus ja opetuksen sisällöllinen rakenne on perinteisesti ollut samankaltainen perusopetuksen kanssa. Oppivelvollisuuden laajentaminen vie lukiokoulutusta koulutuspoliittisesti kuitenkin vahvemmin osaksi toisen asteen koulutuksen malleja ja tavoitteita. Ilman lukiokoulutuksen kehittämistä yhdessä ammatillisen koulutuksen kanssa, oppivelvollisuuskoulutuksen malli jää puutteelliseksi. Esimerkiksi lukiolaisen mahdollisuudet liittää lukioväyläopintoja tai avoimen korkeakoulun opintoja henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan eivät ole määrällisesti yhdenvertaisia ammatillisen koulutuksen opiskelijan mahdollisuuksien kanssa. Mahdollisuus ammatillisen koulutuksen opintojen liittämistä lukio-opintoihin edellyttäisi selkeää koulutuksen järjestäjien välistä koordinaatiota, sopimista ja kirjauksia henkilökohtaisiin opintosuunnitelmiin.

Yhdenvertaisuus

Oppivelvollisuuskoulutuksen koulutuksellinen yhdenvertaisuus toteutuu esityksissä riittävästi. Sen sijaan koulutuksen yhdenvertainen alueellinen saatavuus ja saavutettavuus ei nouse riittävällä tavalla esiin. Usea hallituksen esityksessä ehdotettu muutos perustuu koulutuksen järjestäjän harkintaan. Tämä mahdollistaa alueellisen eriarvoisuuden syntymisen, esimerkiksi perustutkinnon yksilöllisessä laajentamisessa, kaksoistutkinnon saatavuudessa tai väyläopintojen tarjottimissa.

Kimmo Kääriäinen

Marja Pesonen

Kirkkoneuvos

Asiantuntija

Pesonen Marja
Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus